

ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА ПРИ ВЕДЕННІ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

У статті розглянуто сутність основних понять логістики, таких як логістична система, логістичний потік. Визначено їх характерні риси та особливості у контексті формування логістичної системи підприємства – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). Представлено модель формування логістичної системи підприємства – суб'єкта ЗЕД, яка ґрунтується на врахуванні функціонального та системно-модульного підходів.

Ключові слова: логістика, логістична система, логістичний потік, підприємство, міжнародний бізнес.

L. A. HRYTSYNA

Khmelnyskyi National University

DEVELOPMENT OF LOGISTICS SYSTEM FOR COMPANY THAT PROVIDES INTERNATIONAL BUSINESS

The article deals with the nature of the basic concepts of logistics like logistics system and logistics flow. It has been determined their characteristics and features in context of development of logistics system for enterprises operating in a foreign market. It has been presented model of logistic system for such enterprises based on consideration of functional and system-modular approaches. The principle of modular construction of logistics system can gradually integrate separate logistic flows of the enterprise in a single complex. In the same time this approach allows rapidly implement changes considering alteration in the external and internal environment of the company.

Key words: logistics, logistics system, logistics flow, company, international business.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сучасна система ведення міжнародного бізнесу – це складний процес, який вимагає від суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) налагодження співпраці та врахування інтересів різних груп та організацій, які функціонують у всіх країнах, де підприємство здійснює свої ділові операції. В основу побудови розгалуженої системи взаємодії підприємства – суб'єкта ЗЕД з різними групами зацікавлених сторін може бути покладено ідею побудови логістичних систем. При цьому, формування логістичної системи підприємства варто розглядати не як самоціль, тобто спосіб оптимізації витрат часу, ресурсів, коштів, а як проміжну ланку, спрямовану на оптимізацію механізмів співпраці між підприємством, постачальниками та споживачами, що сприяє посиленню конкурентних переваг підприємства на зовнішніх ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зазначити, що дослідженню проблем формування, побудови, розвитку логістичних систем підприємств присвячено багато праць вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: О. Андрухова, Б. Анікіна, А. Бакути, А. Бутова, Є. Крикавського, О. Кузьминої, М. Окландера, Н. Селезньової та багатьох інших [1–8]. В той же час виділення мало вивченим залишається питання визначення специфіки функціонування логістичної системи підприємства, яке здійснює зовнішньоекономічну діяльність та повинно враховувати специфіку взаємодії з учасниками національного та зарубіжних ринків.

Постановка завдання. Метою даної статті є розробка пропозицій щодо формування логістичної системи підприємства – суб'єкта ЗЕД, яка ґрунтується на врахуванні функціонального та системно-модульного підходів.

Основний матеріал дослідження. Дослідження сутності та історії розвитку логістики показує, що логістика має давню історію розвитку. Її зародження відбулось ще за часів Стародавньої Греції, однак у сучасному вигляді логістика як наука була сформована лише у другій половині 20 ст. Сучасні вітчизняні науковці виділяють різні етапи розвитку логістики. Так, Є. В. Крикавський виділяє три періоди: «філософський» (до VIII ст.), «військовий» (до 1955 р.) та «цивільний» (з 1970 р. дотепер) [2, 4].

Незважаючи на довгу історію розвитку логістики на даний час не існує єдиного підходу до визначення її сутності. Більшість вчених розглядають логістику у широкому значенні як процес управління матеріальними та нематеріальними потоками підприємства, або ж у вузькому як процес просування товарів від виробника до споживача [7].

Поняття логістичної системи є одним з базових понять логістики. Вчені розглядають логістичну систему як комплекс процесів і явищ, як інститут, спосіб дослідження, або ж як компроміс між двома першими підходами [6]. Загалом під логістичною системою розуміють складну структуровану економічну систему, яка складається з елементів (підсистем), взаємозв'язаних у процесі управління рухом матеріальних, інформаційних, фінансових потоків, має високі адаптивні властивості та зв'язок з зовнішнім середовищем [8]. На рисунку 1 представлено узагальнення основних характеристик логістичної системи у розрізі її мети, функцій, властивостей.

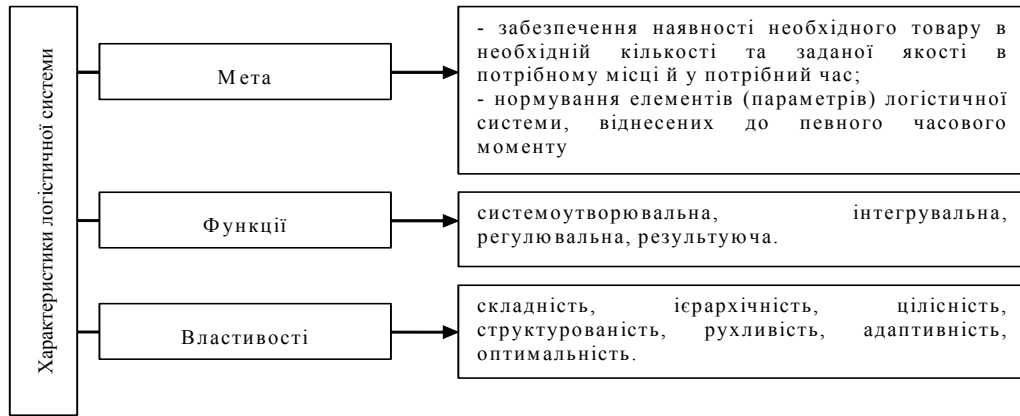

Рис. 1. Характеристики логістичної системи [8]

Основою формування логістичної системи виступає так званий логістичний потік, під яким загалом розуміють упорядковану та структуровану сукупність об'єктів, які об'єднані в єдине ціле за спільними ознаками, спрямовані, інформаційно наповнені, мають певне призначення та можуть бути кількісно та якісно вимірюваними [5]. З позицій логістики основна увага зосереджена на ключових видах потоків: матеріальних, супутніх їм інформаційних й фінансових, деякі вчені також виділяють потоки трудових ресурсів, енергетичні, сервісні потоки та інші.

Відповідно формування логістичної системи підприємства – суб'єкта ЗЕД повинно здійснюватись з врахуванням як логістичних потоків, що функціонують на підприємстві, так і особливості взаємодії підприємства із суб'єктами зовнішнього середовища. В основу реалізації логістичної системи повинен бути покладений модульний принцип побудови, який дозволяє поступово їх інтегрувати в підприємство [1, 3]. Тобто логістичний ланцюжок підприємства складається з наступних основних елементів: постачальники – підприємство (закупівля – виробництво – розподіл) – споживачі. Відповідно підприємство-виробник для забезпечення належним умов функціонування повинно формувати сукупність логістичних систем, які залежно від сфери дії можна у загальному вигляді поділити на виробничу, закупівельну, складську, транспортну, збутову [6].

При цьому, дані логістичні системи є інтегрованими та функціонують у комплексі, відповідно пошук шляхів вдосконалення управління логістичними системами повинен враховувати цю їх особливість. Загальний алгоритм формування інтегрованої логістичної системи підприємства може бути зведений до ряду етапів, послідовність проведення і зміст яких наведені на рис. 2.

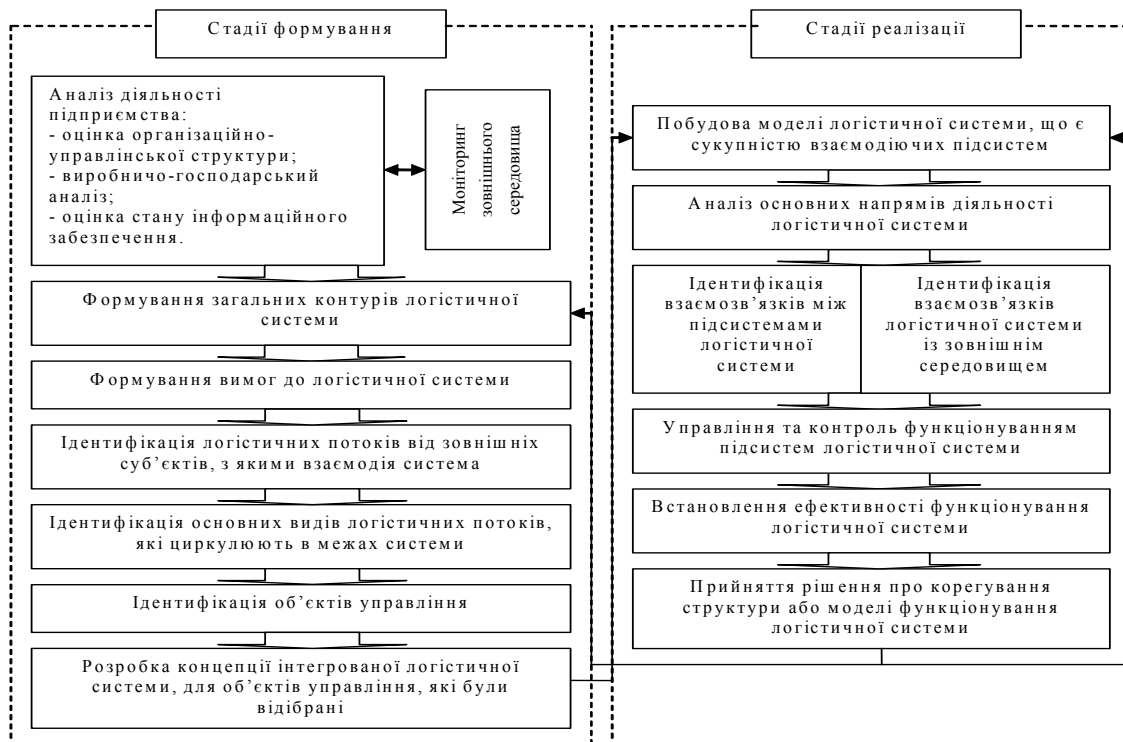

Рис. 2. Схема формування інтегрованої логістичної системи підприємства [1, 3]

Модель формування логістичної системи підприємства, що здійснює діяльність на зовнішніх ринках, варто розглядати у розрізі двох стадій – стадії формування та стадії реалізації. Стадія формування охоплює ряд етапів: аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, формування загальних контурів логістичної системи, формування вимог до логістичної системи; ідентифікація основних видів інформації; ідентифікація об'єктів управління, розробка концепції логістичної системи для обраних об'єктів управління. Стадія реалізації логістичної системи включає ряд етапів, які забезпечують умови для належної інтеграції логістичного підходу у всі сфери діяльності підприємства.

Висновки і перспективи подальшого дослідження. Як показує проведене дослідження формування логістичної системи підприємства, яке здійснює діяльність на зовнішніх ринках, вимагає ґрунтовної підготовки та врахування специфіки як ринку, на якому працює підприємства, так і особливостей внутрішньої будови підприємства, чіткого виділення логістичних потоків та їх взаємозв'язку. Зважаючи на це саме модульний принцип побудови логістичної системи дозволяє поступово інтегрувати відокремлені логістичні потоки підприємства у єдиний комплекс, залишаючи при цьому достатньо можливостей для оперативного врахування змін у зовнішньому та внутрішньому середовищах діяльності підприємства.

Література

1. Андрухова О. О. Організаційно-економічний механізм формування логістично системи [Електронний ресурс] / О. О. Андрухова // Вісник Запорізького національного університету. – Режим доступу: nbuv.gov.ua.
2. Бакута А. Теоретичні основи логістики: минуле та сьогодення [Електронний ресурс] / А. Бакута. – Режим доступу : nbuv.gov.ua.
3. Бутов А. Формування ефективної системи управління логістикою на підприємствах / А. Бутов // Галицький економічний вісник. – 2012. – № 3 (36). – С. 161–166.
4. Крикавський Є. В. Сучасні аспекти теорії і методології логістики / Є. В. Крикавський // Маркетинг та логістика в системі менеджменту : тези доповідей IV Міжнар. науково-практичної конференції. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2002. – С. 157–159.
5. Кузьміна О. В. Теоретичний аналіз основних понять логістики / О. В. Кузьміна // Вісник Донецького університету економіки та права. – 2012. – № 1. – С. 182–189.
6. Логистика : ученик / Под ред. Б.А. Аникина. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 326 с.
7. Окландер М. А. Логістична система підприємства : монографія / М. А. Окландер. – Одеса : Астропринт, 2004. – 312 с.
8. Селезньова Н.О. Використання логістичної концепції при управлінні рухом матеріального потоку підприємства [Електронний ресурс] / Н. О. Селезньова // Маркетинг і менеджмент інновацій. – Режим доступу : nbuv.gov.ua.

References

1. Andrukhova O. O. Organizacijno-ekonomichnyj mexanizm formuvannya logistychno sy'stemy / O. O. Andrukhova // Visnyk Zaporiz'kogo nacional'noho universy'tetu [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: nbuv.gov.ua. [in Ukrainian]
2. Bakuta A. Teoretychni osnovy logistyky: my'nule ta s'ogodennya / A. Bakuta [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: nbuv.gov.ua. [in Ukrainian]
3. Butov A. Formuvannya efektyvnoyi sy'stemy upravlinnya logistykoju na pidpry'emstvax / A. Butov // Galycz'kyj ekonomichnyj visnyk, 2012, Vol. 3(36), pp. 161-166. [in Ukrainian]
4. Krykavskij Ye. V. Suchasni aspekty teorii i metodologiyi logistyky / Ye. V. Krykavskij // Marketyng ta logistyka v sy'stemi menedzhmentu : tezy dopovidej IV Mizhnar. naukovo-praktychnoyi konferenciyi. - L'viv : Vy'd-vo Nacz. un-tu "L'viv'ska politexnika", 2002, pp. 157-159. [in Ukrainian]
5. Kuz'minova O. V. Teoretychny analiz osnovnyx ponyat logistyky / O. V. Kuz'minova // Visnyk Donecz'kogo universy'tetu ekonomiky ta prava, 2012, Vol. 1, pp. 182-189. [in Ukrainian]
6. Logy'st'ka: ucheny'k / Pod red. B.A. Any'ky'na. – Moscow, Y'NFRA-M, 2000, 326 p. [in Russian]
7. Oklander M. A. Logistychna sy'stema pidpry'emstva : monografiya / M. A. Oklander. – Odessa : Astropry'nt, 2004, 312 p. [in Ukrainian]
8. Selez'n'ova N.O. Vy'kory'stannya logistychnoyi koncepciyi pry upravlinni rukom material'nogo potoku pidpry'emstva / N. O. Selez'n'ova // Marketyng i menedzhment innovacij [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: nbuv.gov.ua. [in Ukrainian]

Надійшла 20.09.2013; рецензент: д. е. н. Нижник В. М.